

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, доцента

Сопівника Руслана Васильовича

на дисертаційну роботу

Лі Цзиці

**«ВИХОВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ В
ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ»**,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання

Актуальність дослідження. Проблема підготовки фахівців до професійної діяльності в сучасному суспільстві перебуває в центрі уваги багатьох дослідників. Українська держава, на основі національного інтересу, сьогодні активно визначає стратегію свого зовнішньополітичного курсу, відносини з близькими і далекими державами, з міжнародними структурами. Відтак, виникає необхідність у вихованні професійно компетентного, мобільного, конкурентоспроможного молодого фахівця, гуманістично зорієнтованого молодого лідера, готового до продуктивного співробітництва, продукування неординарних ідей, прийняття рішень, відповідальності за себе та свою діяльність. У зв'язку зі збільшуваними суспільними вимогами до формування активної творчої особистості, здатної самовизначатися та реалізувати себе, особливого значення в теорії і практиці освіти набуває проблема ефективної соціальної самореалізації студентів, зокрема, виховання лідерських якостей студентів в освітньому середовищі закладів вищої освіти.

Дисертант коректно і сумлінно проаналізував останні дослідження щодо випускників закладів вищої освіти за фахом «Менеджмент» і справедливо зазначив, що більшість із них мають порівняно низький рівень сформованих лідерських якостей. Відповідно, значний відсоток молодих керівників проявляє на практиці стійкі стереотипи адміністративного, авторитарного стилю управління. Багато молодих керівників схильні до реалізації господарського типу управління, але не звертають уваги на розвиток потенціалу своїх співробітників. За останніми даними, лише невелика частина керівників, що

мають стаж роботи до двох років, мають високий рівень вихованості лідерських якостей, спрямовані на лідерський стиль управління і вважають його ефективним. Ці дані актуалізують означену проблему й підтверджують той факт, що в процесі професійної підготовки майбутніх менеджерів не приділяється належної уваги вихованню їхніх лідерських якостей.

Актуальність дослідження підсилюється наявністю суперечностей, які потребують результативного і швидкого розв'язання, зокрема, між: суспільною потребою в соціально активній молоді та недостатньою увагою соціальних інституцій до проблеми виховання її лідерських якостей; визнанням важливості та необхідності виховання лідерських якостей студентської молоді та недостатнім використанням можливостей освітнього середовища університету в цьому процесі; об'єктивною доцільністю виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету та недосконалим його змістово-методичним забезпеченням.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Достатньо високий ступінь обґрунтованості і достовірності результатів дослідження Лі Цзиці зумовлений методологічною й теоретичною обґрунтованістю вихідних даних позицій дослідження, системним аналізом теоретичного матеріалу, виявленням причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваної системи; широтою й різноманітністю теоретичної бази.

Для досягнення поставленої мети автор здійснив системний аналіз науково-педагогічної літератури з досліджуваної проблеми і виокремив питання, що залишилися невирішеними, та з'ясував сутність ключових понять дослідження.

Одержанню достовірних і обґрунтованих результатів сприяло застосування відповідного наукового інструментарію, який складається із вдало підібраних автором методів науково-педагогічних досліджень, а саме: теоретичний аналіз, узагальнення, синтез і систематизація наукової літератури з

проблеми виховання лідерських якостей особистості, освіти, прогностичний метод, який дав змогу визначити позитивні сегменти і виявити перспективи подальших досліджень означеної наукової проблеми. Сукупність обраних методів дослідження дозволила сформулювати обґрунтовані висновки і практичні пропозиції щодо вдосконалення процесу виховання лідерських якостей студентів у освітньому середовищі університету.

Дисертація базується на опрацюванні достатньо великого обсягу наукових праць, нормативних документів, довідкової літератури. Автором здійснено ґрунтовний аналіз понад 200 найменувань літературних джерел.

Структура роботи є логічною, відображає реалізацію основних завдань дослідження і не викликає заперечень. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

У першому розділі – «Теоретичні основи виховання лідерських якостей особистості» – на основі аналізу наукової літератури досліджено ступінь розробленості проблеми; уточнено сутність ключових понять дослідження, розкрито потенціал освітнього середовища університету в контексті виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів; здійснено моніторинг сучасного стану виховання лідерських якостей у майбутніх менеджерів; визначено критерії, показники та охарактеризовано рівні вихованості лідерських якостей майбутніх менеджерів.

У другому розділі – «Організаційно-педагогічні умови виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету» – спроектовано модель освітнього середовища університету, спрямованого на виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів; визначено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови її реалізації; подано результати експериментально-дослідної роботи.

На основі означених теоретичних досліджень дисертантом отримано переконливі результати щодо ефективності обґрунтованих і запроваджених у

освітню практику організаційно-педагогічних умов виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів у освітньому середовищі університету.

Дисертаційне дослідження Лі Цзиці є комплексним і системним дослідженням. Автором уперше науково обґрунтовано організаційно-педагогічні умови виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету (забезпечення педагогічної діагностики професійно-особистісного розвитку для актуалізації прагнень студентів до лідерського зростання; активізація успішного лідерського досвіду майбутніх менеджерів шляхом застосування тренінгових методів; удосконалення лідерських моделей поведінки студентів та навичок прийняття управлінських рішень у ситуаціях групової взаємодії); визначено критерії (особистісно-управлінський, харизматичний, комунікативний, творчий), показники та рівні (високий, середній, низький) вихованості лідерських якостей майбутніх менеджерів.

У результаті проведеного дослідження Лі Цзиці вдалось переконливо уточнити формулювання та визначення понять «лідерські якості» (комплексне, відносно стійке, динамічне особистісне утворення, що характеризується певною системою ставлень особистості до людей та до самої себе), «виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів» (цілісний процес формування необхідного рівня професійної готовності до прийняття управлінських рішень та набуття досвіду швидкої мобілізації інтелектуальних, фізичних і духовних сил, саморегуляції, самонастрою, зміни виду діяльності; прояву професійно-особистісних функцій у змінних умовах буття), «освітнє середовище університету» (багатофакторний континуум, який акумулює цілеспрямовано створені умови взаємодії суб'єктивного світу особистості, що розвивається, з її унікальними характеристиками, й об'єктивного світу закладу освіти, у яких метою та цінністю постає підвищення власної суб'єктності на основі знаходження ніші для реалізації свого особистісного потенціалу).

Слід відмітити також внесок автора у подальший розвиток теорії і методики виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому

середовищі університету.

Значення одержаних результатів для педагогічної теорії і практики визначається тим, що наукові здобутки автора можуть бути використані для подальших наукових досліджень щодо розвитку вітчизняної вищої освіти з метою її модернізації та адаптації до європейських стандартів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у створенні навчально-методичних матеріалів для забезпечення освітнього процесу щодо формування лідерських якостей студентів.

Основні положення дисертації Лі Цзиці достатньо повно висвітлені матеріалами дослідження у науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема: *міжнародних* – «Університет і лідерство» (Київ, 1 грудня 2015 р.); «Формування державної та освітньої політики: філософські, теоретичні та прикладні аспекти» (Київ, 25–26 лютого 2016 р.); «Теорія та практика інноваційних технологій в контексті глобальних проблем сучасності» (Київ – Кіровоград – Кривий Ріг, 10 березня 2017 р.); «Актуальні проблеми розвитку та впровадження інновацій в практиці соціально-економічних відносин і господарських зв'язків сьогодення» (Київ – Кропивницький – Кривий Ріг, 20 травня 2017 р.); *всеукраїнських* – «Акмеологічні засади інноваційного розвитку закладу освіти» (Київ, 18 лютого 2016 р.), а також на засіданнях кафедри професійної освіти та управління навчальним закладом Міжрегіональної академії управління персоналом (2015–2017 рр.).

Автором було опубліковано 12 одноосібних праць, з яких: 7 відображають основні наукові результати дисертації, 5 – апробаційного характеру.

Дисертація та автореферат оформлені згідно з вимогами пп.10, 12-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 576 щодо кандидатських дисертацій.

Незважаючи на те, що представлена дисертаційна робота є самостійним, завершеним науковим дослідженням, вона не позбавлена певних дискусійних

моментів, що спонукають до висловлення зауважень і побажань, а саме:

1. Доцільно було б подати опис актуальності роботи і наукової новизни лаконічніше, виділити головне, відповідно до викликів сучасного освітнього середовища.
2. Вважаємо не зовсім повним коло суперечностей, окреслене дисертантом у вступі, тому що задачі, які вирішуються у дисертації, спрямовані на вирішення більш широкого спектру.
3. На наш погляд, розділ I дещо переобтяжений викладом описового та констатувального матеріалу щодо означеної наукової проблеми.
4. На нашу думку, у розділі II варто було б більш наочно структурувати основні сегменти виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів.
5. Логічніше було б, на наш погляд, представити детально схарактеризовані у II розділі дисертації форми та методи виховання лідерських якостей студентів.
6. Під час аналізу автором виховних та соціальних проектів варто було б приділити більше уваги особливостям виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів саме у освітньому середовищі університету.
7. Текст дисертації не дає повного уявлення про логічну наступність методичного забезпечення процесу виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів саме у освітньому середовищі університету.
8. У методологічних засадах дослідження недостатня увага приділена сучасним гуманістичним теоріям лідерства.

Загалом, вказані критичні зауваження, скоріше, є рекомендаціями для подальшої наукової роботи і не зменшують достатньо високої оцінки дослідження Лі Цзиці в цілому, його наукової та практичної значущості.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Лі Цзиці «Виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету» є завершеним науковим дослідженням, виконаним автором самостійно на актуальну тему. У

роботі отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливе наукове завдання, щодо виховання лідерських якостей у студентів, зокрема, у майбутніх менеджерів у освітньому середовищі університету.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором результатів і практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Лі Цзиці відповідає вимогам п.п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 щодо кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання.

Офіційний опонент:

Доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки
Національного університету біоресурсів
та природокористування України

 Р.В.Сопівник

Лідіє Соколовська Р.В. засвідую
Ученій секретар О.Барановська

